

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ASMENŲ DELEGAVIMO Į TARPTAUTINES IR EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJAS AR UŽSIENIO VALSTYBIŲ INSTITUCIJAS ĮSTATYMO NR. X-1262 1 IR 3 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos asmenų delegavimo į tarptautines ir Europos Sąjungos institucijas ar užsienio valstybių institucijas įstatymo Nr. X-1262 1 ir 3 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas siekiant išspręsti praktines teisinio reguliavimo taikymo problemas dėl diplomatų ir kitų valstybės tarnautojų delegavimo į Europos išorės veiksmų tarnybą (toliau – EIVT), procedūrų taikymo EIVT laikinai priimtiems tarnautojams (angl. *temporary agents*) (toliau – TA).

Įstatymo projekto uždavinys – atsižvelgiant į EIVT padėtį Europos Sąjungos (toliau – ES) institucinėje sąrangoje (EIVT yra ES diplomatinė tarnyba), EIVT veiklos ir personalo sudėties bei atrankos specifiką, nustatyti, kad valstybės tarnautojų (diplomatų ir, atskirais atvejais, kitų statutinių ir karjeros valstybės tarnautojų) delegavimui į EIVT TA statusu netaikomos tam tikros Lietuvos Respublikos asmenų delegavimo į tarptautines ir Europos Sąjungos institucijas ar užsienio valstybių institucijas įstatymo (toliau – Delegavimo įstatymas) nuostatos, sunkinančios delegavimo į EIVT procesą taip, kad beveik neįmanoma jo taikyti delegavimo į TA pareigas atvejais.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija (toliau – URM), tiesioginė rengėja – Tarptautinės teisės grupės (vadovė Ingrida Bačiulienė, tel. + 370 706 5 2910, el. p. ingrida.baciuliene@urm.lt) atašė Birutė Kunigėlytė-Žiūkienė (tel. + 370 706 5 2903, el. p. birute.kunigelyte-ziukiene@urm.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami projektuose aptarti teisiniai santykiai

Pagal 2010 m. liepos 26 d. Tarybos sprendimo 2010/427/ES, kuriuo nustatoma Europos išorės veiksmų tarnybos struktūra ir veikimas (toliau – Sprendimas 2010/427/ES), 6 straipsnį, EIVT sudaro ES pareigūnai ir kiti tarnautojai, įskaitant valstybių narių diplomatinių tarnybų darbuotojus, kurie paskiriami laikiniais darbuotojais, o prireikus konkrečiais atvejais EIVT gali įdarbinti nedidelį skaičių konkrečių sričių komandiruočių nacionalinių ekspertų.

Į EIVT darbuotojai priimami ir perkeliama vadovaujantis 1961 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentu Nr. 31 (EEB), Nr. 11 (EAEB), nustatančiu Europos ekonominės bendrijos ir Europos atominės energijos bendrijos pareigūnų tarnybos nuostatus ir kitų tarnautojų įdarbinimo sąlygas, su visais pakeitimais (toliau – Reglamentas):

– Pagal Reglamentu nustatytą Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatų 98 straipsnio 1 dalį, EIVT, priimdama darbuotojus ne iš EIVT, įdarbina tik Tarybos generalinio sekretoriato ir Komisijos pareigūnus, taip pat valstybių narių diplomatinių tarnybų darbuotojus. Vis dėlto išskirtiniais atvejais ir išnaudojusi visas galimybes įdarbinti pagal šias nuostatas, paskyrimų tarnyba gali nuspręsti priimti iš aukščiau neišvardytų šaltinių techninės pagalbos darbuotojų, kurie būtini tinkamai EIVT veiklai užtikrinti, pvz., krizių valdymo, saugumo ir IT sričių specialistų.

– Kitų Europos Sąjungos tarnautojų įdarbinimo sąlygų, nustatytų Reglamentu (toliau – Kitų ES tarnautojų įdarbinimo sąlygos), 2 straipsnyje nustatoma, kokie darbuotojai institucinėje ES sąrangoje laikomi TA. Atsižvelgiant į minėtą EIVT personalo sudėtį ir priėmimą į EIVT pareigas reglamentuojančių teisės aktų nuostatas, EIVT personalui taikytinos dvi TA kategorijos:

- 2 straipsnio e punkte nurodyti valstybių narių diplomatinių tarnybų siunčiami (angl. *seconded*) darbuotojai, priimti nuolatinėms pareigoms laikinai užimti EIVT. Tai – pagrindinė EIVT TA statusu priimamų darbuotojų kategorija. Pagal Kitų ES tarnautojų įdarbinimo sąlygų 50b straipsnio 2 dalį, EIVT TA, priimti pagal Kitų ES tarnautojų įdarbinimo sąlygų 2 straipsnio e punktą, t. y. deleguoti iš nacionalinių diplomatinių tarnybų, gali būti perkelti daugiausia 10 metų laikotarpiui: bendras delegavimo terminas – 4 metai, šis terminas gali būti pratęstas dar daugiausia 4 metams, o išimtinėmis aplinkybėmis ir dėl EIVT interesų gali būti pratęstas dar 2 metams.

- 2 straipsnio b punktas apima darbuotojus, priimtus į pareigybių sąrašą, pridedamą prie kiekvienai institucijai skirto biudžeto skirsnio, įtrauktoms nuolatinėms pareigybėms laikinai užimti. Į EIVT pozicijas, užimamas pagal šį punktą, pretenduoja asmenys, kurie nepriklauso ES valstybės narės nacionalinei diplomatinei tarnybai, bet vis dėlto nacionalinėje valstybės tarnyboje eina pareigas, susijusias su atitinkama pareigybe, ypač tokiose srityse kaip bendra užsienio ir saugumo politika (BUSP) ir (arba) bendra saugumo ir gynybos politika (BSGP), kuriose reikalingi atitinkamos srities specialistai gali atitikti EIVT poreikius pagal jos veiklos specifiką. Šie TA pagal ES tarnautojų įdarbinimo sąlygų 8 straipsnį negali būti įdarbinami ilgesniam kaip ketverių metų laikotarpiui, jų sutartys ne daugiau kaip vieną kartą gali būti pratęstos ne ilgesniam kaip dvejų metų laikotarpiui.

Delegavimo įstatymo 1 straipsnyje nustatoma, kad jis taikomas karjeros valstybės tarnautojams, statutiniams valstybės tarnautojams, įskaitant ir tuos atvejus, kai jie siunčiami dirbti į EIVT ar laikinai perkelti į šią tarnybą pagal Kitų ES tarnautojų įdarbinimo sąlygų 2 straipsnio e punktą. Ši nuostata suponuoja, kad į EIVT pagal minėtą Kitų ES tarnautojų įdarbinimo sąlygų 2 straipsnio e punktą laikinai perkeliams (deleguojamiems) diplomatams yra taikomos visos Delegavimo įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatytos procedūros. Delegavimo įstatyme neišskiriami EIVT TA, kuriuos EIVT priima pagal Kitų ES tarnautojų įdarbinimo sąlygų 2 straipsnio b punktą, t. y. kiti valstybės tarnautojai, todėl jiems taip pat bendraisiais pagrindais visa apimtimi taikytinas Delegavimo įstatymas ir jo įgyvendinamieji teisės aktai.

Pagal Delegavimo įstatymo nuostatas, delegavimo procedūra apima URM išvadų dėl pareigybių priimančiojoje institucijoje pripažinimo atitinkančiomis nacionalinius delegavimo prioritetus ir delegavimo išlaidų padengimo galimybes, jeigu tokių išlaidų neapmoka priimančioji institucija (toliau – išvada), parengimą. Išvada pateikiama Vyriausybės įgaliotai institucijai, išskyrus atvejus, kai į pareigas gali būti deleguoti tik diplomatai, o atranką organizuoja ir vykdo URM. Turėtų būti skelbiama ir organizuojama atranka į TA pareigybę, vadovaujantis Pretendentų į laisvas pareigas tarptautinėse ir Europos Sąjungos institucijose ar užsienio valstybių institucijose ir pretendentų į delegavimo į rinkimų stebėjimo misijas rezervą atrankos taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. gruodžio 19 d. nutarimu Nr. 1414.

Pabrėžtina, kad, atsižvelgiant į EIVT taikomas atrankos procedūras, pretendentų į pareigas dokumentų pateikimo tvarką ir aplikavimo procedūrą, Delegavimo įstatymo nuostatos yra perteklinės ir sunkiai įgyvendinamos prireikus vykdyti asmenų atranką į EIVT:

– EIVT TA yra visiškai išlaikomi priimančiosios institucijos lėšomis. Pareigybės EIVT yra prioritetinės, padedančios užtikrinti, kad Lietuvos diplomatai, atskirais atvejais – kiti valstybės tarnautojai, įgyvendinantys Lietuvos užsienio politiką, dirbtų EIVT, t. y. Europos Sąjungos diplomatinėje tarnyboje. Dėl šios priežasties manytina, kad išvadų rengimas šiuo atveju yra perteklinė, pridėtinės vertės neturinti administracinė našta URM;

– atranką į EIVT TA pareigas vykdo pati EIVT, jos atrankos procedūros nenustato reikalavimo, kad nacionalinės deleguojančiosios institucijos prieš tai atrinktų kandidatus, kurie galėtų kandidatuoti į konkrečią EIVT TA poziciją. Skelbiama EIVT atranka, nurodant atrankos kriterijus ir reikalavimus pretendents, o kandidatai paraiškas dalyvauti atrankoje ir kitus reikiamus dokumentus patys pateikia tiesiogiai EIVT.

Pretendentams į konkrečias EIVT TA pareigas taikomas reikalavimas arba būti diplomatinės tarnybos nariu, arba, atskirais atvejais, – eiti pareigas nacionalinėje valstybės tarnyboje ir atlikti funkcijas, susijusias su užsienio ir (ar) saugumo, krizių valdymo ir panašiais specialiosios srities klausimais. Pažymėtina, kad, pagal Kitų ES tarnautojų įdarbinimo sąlygų 50b straipsnio 2 dalį, kiekviena valstybė narė suteikia EIVT TA tapusiems savo pareigūnams garantiją, kad pasibaigus jų tarnybos EIVT laikui jie bus nedelsiant grąžinti į ankstesnes pareigas, vadovaujantis taikomomis nacionalinės teisės aktu nuostatomis. EIVT atrankoje dalyvaujantiems diplomatom ir, atskirais atvejais, – kitiems valstybės tarnautojams turi būti išduoti patvirtinimai – pažymos, kad asmuo eina pareigas diplomatinėje tarnyboje (atskirais minėtais atvejais – valstybės tarnyboje), taip pat jais patvirtinama URM parama dėl konkretaus asmens kandidatavimo į TA pareigybę ir suteikiama garantija, kad jis galės grįžti į tarnybą pasibaigus jo delegavimo į TA pareigybę laikui (toliau – pažyma).

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu siūloma įtvirtinti, kad delegavimui į EIVT TA statusu pagal Kitų ES tarnautojų įdarbinimo sąlygų 2 straipsnio b ir e punktus netaikomos Delegavimo įstatymo nuostatos, susijusios su išvadų teikimu ir atranka Lietuvoje, o kitos Delegavimo įstatymo nuostatos tokiems asmenims taikomos *mutatis mutandis*. EIVT atrankose pretendentų į pareigas reikalauja pateikti URM išduotą pažymą, kurioje *inter alia* patvirtinamas valstybės tarnautojo statusas ir nurodoma, kad URM palaiko pretendento kandidatūrą. Todėl siūloma nustatyti, kad valstybės tarnautojo, dalyvaujančio tokioje atrankoje, prašymu, URM išduoda tokią pažymą užsienio reikalų ministro nustatyta tvarka. Taip pat nurodoma, kad toks sprendimas gali būti priimtas tik deleguojančiosios institucijos pritarimu. Priėmus siūlomas nuostatas, bus nustatyta aiškesnė ir efektyvesnė diplomatų ir kitų valstybės tarnautojų dalyvavimo EIVT atrankose į pareigas TA statusu tvarka, atitinkanti EIVT organizuojamos atrankos principus ir įdarbinimo į EIVT TA statusu specifika, bus suderinta EIVT TA sąsaja su diplomatine tarnyba, kartu nepažeidžiant deleguojančiųjų institucijų teisės išreikšti poziciją dėl savo valstybės tarnautojų delegavimo į EIVT.

5. Numatomas teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatas (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektą, bus nustatyta aiškesnė ir efektyvesnė diplomatų ir kitų valstybės tarnautojų dalyvavimo EITV atrankose į pareigas TA statusu tvarka, atitinkanti EIVT organizuojamos atrankos principus.

6. Kokią įtaką įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymo projektas nedarys neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio nuostatomis, URM atliko Įstatymo projekto antikorporcinį vertinimą.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir plėtrai

Priimtas Įstatymo projektas nedarys tiesioginės įtakos verslo sąlygoms ir plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Įstatymo projektą inkorporuojant į teisinę sistemą kitų įstatymų priimti nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, juo nenustatoma naujų sąvokų ir jas įvardijančių terminų.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Įstatymo projektą, iki įstatymo įsigaliojimo turės būti priimtas užsienio reikalų ministro įsakymas dėl pažymų išdavimo tvarkos.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projektui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Specialistų vertinimų ar išvadų nebuvo gauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia jam įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“: „delegavimas“, „deleguotas asmuo“, „tarptautinė ir Europos Sąjungos institucija“, „Europos išorės veikslių tarnyba“, „valstybės tarnautojas“, „diplomatas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
